

مقاومت دارویی

امور دارویی معاونت بهداشت
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی
شهید بهشتی

مقاومت دارویی چیست؟

مقاومت دارویی یک مشکل رو به گسترش سیستم سلامت در سطح دنیا است که در اثر استفاده نامناسب از آنتی بیوتیکها رخ می دهد و طی آن گونه هایی از باکتریها به داروهای ضد میکروبی مقاوم میشوند و سیر درمان بیماری را مشکل میکنند. به عبارت دیگر مقاومت ضد میکروبی زمانی اتفاق می افتد که داروهای ضد میکروبی، توانایی خود را برای مبارزه با میکروبهایی که سبب بیماری می شوند را از دست داده اند. باید توجه داشت که استفاده

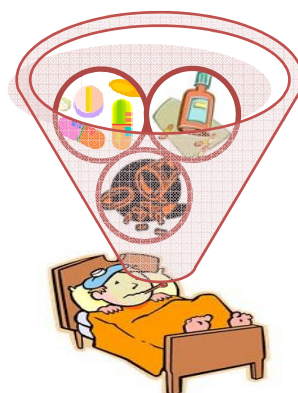
بیش از حد داروهای ضد میکروبی، نه تنها مقاومت بیماری به این داروها را افزایش می دهد بلکه تعداد داروهایی که دیگر نسبت به بیماریهای عفونی تأثیر ندارند را افزایش می دهد.

مقاومت دارویی عمدتاً به دو علت اتفاق می افتد:

1. استفاده نامناسب از آنتی بیوتیکها
2. استفاده ناقص از آنتی بیوتیکها

مقاومت نسبت به آنتی بیوتیکها

آنتی بیوتیکها بمنظور درمان عفونت بافت های مختلف و به منظور پیشگیری از بروز عفونت در اشخاص سالم ویا بیماراستفاده می شود. بنابراین آنتی بیوتیکها در درمان بیماریهایی که منشاء ویروسی دارند تأثیری ندارند.

چرا رشد مقاومت نسبت به آنتی بیوتیکها سریع است؟

اغلب مردم تصور می کنند که به آنتی بیوتیکها مقاوم شده اند باید تاکید نمود که این باکتریها هستند که به آنتی بیوتیکها مقاوم شده اند نه انسانها. یکی از دلایل عمده، مصرف بی رویه آنتی بیوتیکها است. مصرف بی رویه عبارتست از دریافت آنتی بیوتیکها برای مواردی نظیر سرماخوردگی و سایر عفونتهای ویروسی، مصرف مزمّن آنتی بیوتیکها به منظور پیشگیری از عفونتها و بکاربردن آنتی بیوتیکها در جائیکه مسئله خودبه خود حل خواهدشد و نیازی به درمان ندارد. هنگامیکه باکتریها در معرض مقدار ناکافی از آنتی بیوتیکها قرار می گیرند، دفاع قویتری را تدارک می بینند. مصرف غلط آنتی بیوتیکها توسط بیمار، قطع مصرف آن به محض بروز علائم بهبودی و پیش از تکمیل دوره درمانی، علاوه بر ایجاد

مقاومت نسبت به آنتی بیوتیکها، مسئله ذخیره شدن آنها در منازل و مصرف نابجایشان در سایر موارد را بدنبال خواهد داشت.

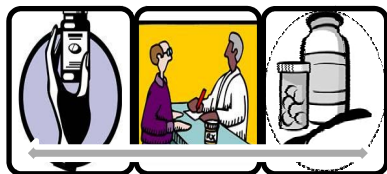
عوارض مقاومت نسبت به آنتی بیوتیکها

زمانیکه تعداد زیادی از باکتریها نسبت به آنتی بیوتیکهای خط اول درمان مقاوم می شوند دوره درمان بیماری طولانی تر شده و احتمال انتقال عفونت از فرد مبتلا به فرد سالم افزایش می یابد. در این وضعیت پزشکان ناچار به تجویز آنتی بیوتیکهای غیرمعمول و گرانتر می شوند که در نهایت منجر به خطر پیچیده تر شدن درمان بیماری می شود.

چگونه از مقاومت دارویی پیشگیری کنیم؟

استفاده معقولانه از داروها، مسئولیت پزشکان، داروسازها و بیماران می باشد. نقش پزشکان، تجویز صحیح داروها برای بیماران باتوجه به تشخیص صحیح می باشد. زمانیکه پزشکان دارویی را تجویز می

کنند، باید به بیماران چگونگی استفاده یا میزان و زمان مصرف را به روشنی توضیح دهند.

داروساز مسئول انبار نمودن و توزیع صحیح داروها می‌باشد. داروهایی که تاریخ انقضاء آن گذشته و بطور صحیح انبار نشده، اثر بخشی خود را از دست می‌دهد.

داروساز باید انبار نمودن و تاریخهای انقضای داروها را نظارت کرده و مطمئن شود هر دارو با دستورالعمل نحوه مصرف صحیح ارائه میگردد. همچنین داروسازان فقط داروها را با نسخه به بیماران ارائه می‌دهند. بیمار باید داروها را براساس دستورالعمل نحوه مصرف و زمان تعیین شده استعمال و از تکرار مصرف دارو بدون تجویز پزشک خودداری نماید. علاوه بر آن بیمار نباید، داروهای ضد میکروبی که توسط پزشک تجویز نشده است، را مصرف کند. زمانی که بیمار دارویی را خریداری می‌کند، باید زمان انقضای دارو را چک و در محل مناسب نگهداری نماید.

وظایف ما در برابر مصرف صحیح و منطقی آنتی بیوتیک ها:

♦ بمنظور پیشگیری از ابتلا به بیماریهای عفونی دستها بطور مرتب با آب و صابون معمولی (صابونهای غیر آنتی باکتریال) شسته شوند.

♦ برای درمان سرماخوردگی یا آنفلوآنزای ویروسی از آنتی بیوتیک استفاده نکنید زیرا عفونتهای ویروسی به این دسته دارویی پاسخ نمی‌دهند و به جای آن از محلول نمکی جهت شست و شوی بینی و قرصهای مکیدنی به منظور کاهش سوزش و احتقان گلو استفاده کنید.

♦ در صورت مصرف آنتی بیوتیک با مشاهده علائم بهبودی، دارو را قطع نکرده و برنامه درمانی خود را کامل کنید.

♦ هرگز آنتی بیوتیک مصرفی یک فرد را به فرد دیگر توصیه نکنید. تنها پزشکان مجوز تجویز این داروها را دارند. دارویی که برای یک فرد تجویز می‌شود ممکن است برای درمان بیماری فرد دیگر (با علائم مشابه) مناسب نباشد.